

Elfriede Jelinek

Declarație individuală

Traducere din limba germană și note
de Alexandru Al. Șahighian

POLIROM
2024

Walter a scris, de pildă, despre cum în timpul unui proces a intrat un domn în salopetă albastră de lucru – de altfel, a scris și despre uniforma din ascunzătoare a unchiului Poldl –, da, asta merge totdeauna la sigur, uniforma de gală a muncitorului, după ea îl recunoști mereu, nu, azi nu-l mai recunoști, fiindcă toată lumea se îmbracă la fel, așa, deci domnul în albastru a intrat în sală, a proptit de perete o scară și, în timp ce procesul îi tot dădea înainte fără s-ajungă nicăieri, la fel ca povestea de-aici – toți ațipiseră deja și nu mai observau nimic din jur –, omul acesta a demontat ceasul din sala de judecată și l-a luat, pur și simplu l-a ciordit, a coborât pe scară și a plecat cu el, cu un ceas bun, care încă mergea bine și singur; foarte mulțumesc și *auf Wiedersehen*. Acest hoț de ceasuri venise aici nepoftit de nimeni, dar se dovedise om cu judecată și o sucise bine, chiar dacă te-ntrebi cât de bine! Văru-meu Walter a consemnat faptele, da, a consemnat totul, pe-atunci oamenii mai aveau o soartă și se interesau de soarta altora sau chiar o împărtășeau, deși nu din cale-afară. Dar s-o mai și consemneze, asta n-ar fi vrut. Fiindcă nu-i mai interesa atât de tare, din moment ce urzeau soarta celorlalți.

Și dumneata ai putea scrie mult mai multe cărți, domnule avocat, avocat și dumneata, alt avocat, altă sală de judecată, și-n general un alt loc, un alt timp, alți oameni – cei vechi erau deja uzați, trebuiau confecționați alții noi, totu-i altfel acum, în sfârșit!, și-i bine așa. Dumneata, avocatul celor de astăzi, care imaginezi

jocuri de idei în jurul unor oameni răposați, și care golești stadioane întregi de oameni sau lași stadioanele să trăiască, după cum poftești, dar imaginezi și indivizi interesanți, care cu orice preț nu vor să moară decât de mâna proprie și n-ar lăsa așa ceva în seama nimănui altuia, până și otrava și-o plătesc din banii lor – dar chiar și aceștia nu mai vor nici în ruptul capului să călătorească, nici chiar în călătoria cea de pe urmă. În acest caz, însă, sinucigașii ar trebui să fie cât se poate de interesanți, altfel riscă să fie întrecuți de sinucigașii care, de regulă, sunt oricum mai palpitanți – mie-mi dau totdeauna palpații –, și lasă victimele în urmă fără efort, împingându-le din mers în lături, pentru a ajunge mai rapid în cărțile de istorie.

Stadioane de fotbal?, ce vă trece prin minte aproape de ele? Oameni de rasă străină, dar cu chipuri autentice, cărora, cu prezumție antropologică, urma să li se ia măsura și să le fie turnată amprenta în ghips pentru o posteritate care n-avea cum să mai știe ce-i un asemenea specimen de rasă străină, cum arată el și unde a trăit – s-a stabilit că unul din specimene trăise în ghetoul din Tarnów, puteți vedea și singuri pe Google. De aceea amprentele pe care le lăsase și pe care le lăsaseră toți locatarii săi trebuiau păstrate într-un soi de bibliotecă, într-o colecție de oameni – nu, nu o aglomerare de oameni. Da, asta s-a întâmplat cu adevărat, doar n-o să vă mint! Colecția cu pricina există! În acest fel, prin intermediul mulajelor de chipuri și măsurării trupurilor, am prezentat publicului cum

arătaseră ăia odată, dar nu și o a doua oară, ar fi fost prezumțios: Cu toții duși, cu toții duși, omorâți cu toții, chiar și cei care turnaseră ghipsul, vărsând copaia cu chipuri cu tot și spărgând apoi mulajele, gata cu toți și cu toate, ce-are a face, toți trebuie să moară, toți, toți într-adevăr, ori poate totuși nu?, ceva mai puțin decât toți? Ei, da, unii vor astăzi să fie ajutați la treaba asta, îi înțeleg prea bine, între timp mă las și eu ajutată la cumpărături. Ele sunt livrate. Unii vor să se admită și asta, sinuciderea să fie permisă. Acum mai întâi aplauze furtunoase ale publicului din sală, unde nici măcar două studente la Drept nu sunt de aceeași părere, nu vor să împartă nimic cu nimeni. Dacă vrei ca un lucru să fie bine făcut, fă-l singur. Oamenii sunt entuziasmați și votează cu zel tot soiul de vieți fictive, care nu sunt nicidecum ale lor și pe care nu și le-ar dori nici dacă le-ar primi în dar; iar apoi votează asupra propriei vieți, constatând că ea a ajuns cumva să nu mai fie în ordine și că-i nedrept să sfârșească la un moment dat. Nu știu acum de ce, dar n-aș vrea să asist pe nimeni. N-aș vrea să asist niciun scriitor, aș prefera să fiu eu însămi unul. Și de aceea haide să votăm acum chestiunea și să decidem, căci cine spune A. trebuie să spună și B., după cum s-a mai spus. Așa se procedează în general. În sfârșit e iarăși totul în ordine, uf. Toată lumea poate participa, să fii în formă, te transformă!, puteți începe cu câteva exerciții până când ajungem iar în punctul cu pricina, de altfel e absolut fără nicio consecință – doar un experiment mental: cine are voie să supraviețuiască? Hai spuneți-o,

nu vă jenați! Avocații din zilele noastre: cât sunt de toleranți!, cine n-are voie să trăiască, păi spuneți-ne-o, iar publicul din sală decide apoi cu majoritate simplă; cum așa, nu vreți cu niciun chip? Spuneți că nu sunteți la teatru, ci acasă în fața televizorului – totuși, și de-acolo puteți vota, fiecare vot e valabil. Decideți dumneavoastră singur, fiecare are ceva de spus și poate prinde glas, până ce glasul trebuie înăbușit, oricine a cumpărat un bilet la teatru are dreptul să joace și el în insipida și inodora, ba nu, substanțiala piesă avocățească, și să voteze asupra unor vieți care nici nu există. Sau să-și arunce peste bord propria viață, urmând să primească ajutor în acest sens, ceva în genul alocațiilor familiale care slujesc scopului contrar. La început și la sfârșit vi se acordă asistență.

Ah, de i-ar fi trecut asta prin minte Germaniei în acea vreme! Să extragă viețile care oricum nu erau înscrise nicăieri în Cartea vieții. Astfel nu era nevoie ca mai întâi să le razi anevoie cu guma. Gata cu ele, și-atât. Aici bunicul dumitale s-a dovedit mai eficient, a făcut munca pregătitoare pentru întreaga cultură, mult stimate domnule avocat, ceea ce a spus atunci învățătorul tinerilor mai este parțial valabil și azi, scumpe grefierule – dar de data asta instanța suntem noi! –, care nici dumneata n-ai trăit acele vremuri groaznice, la fel ca mine, că nici eu nu le-am trăit!, nu, netrăite și, firește, nemoștenite!, dumneata însă, domnule avocat, ai moștenit altceva – nu vinovăția, o știu bine, prin aceasta nevinovăția ți-e atestată în scris,

ceea ce nici nu era necesar, o știe orișicine. Așadar, bunicul dumitale, pentru care îți declini numele, dar și răspunderea, acela știa ce poți face cu oamenii, poți ticlui multe cu ei, și adesea fac și ei drăcii, la rândul lor, micuții ștregari, da, iar atunci au nevoie de un avocat. Au uneori un soi de pete, pete oarbe, care iute se pot mări și umfla devenind bube și abcese, spărgându-se apoi fără motiv și secretând lichide grețoase, alteori borăsc totul din ei, sau își scuipă plămâni, adică cel puțin o jumătate de plămân, iar în acest caz se cheamă pandemie – ceea ce-i altceva decât suferințele cu care oamenii sunt în general obișnuiți. Iar atunci au nevoie de un medic.

Așa, trupurile stau deja la coadă șiruri-șiruri, pentru a fi smintite în bătaii sau chinuite și lichidate într-alt fel, mătușă-mea ciomăgită la curu' despuiat, o treabă deloc plăcută, nu, nu la Viena, dar asta-mi dă ocazia să vorbesc despre Viena – ce mai e nou? Căci în momentul de față nu mă aflu acolo. Viena se înnoiește acum cu totul, dar preferă să rămână cea veche, ca să câștige mai mulți bani, ce se mai povestește despre Viena, orașul muzicii?, pot să fiu și originală când vreau. Păi, da, absolut cea mai bună muzică pe plan mondial, pot să jur, fiindcă o fac și alții, pe deasupra există și dovezi în acest sens, dar azi nu mai ești cunoscut aici, ci doar snopit. Pe fratele lui Leon Askin, întocmai, faimosul actor, l-au omorât în bătaie într-un closet public. Deci până la urmă l-au aranjat

și pe ăsta. Oricât te-ai forța, uneori vii prea târziu. Dar fiecăruia îi vine rândul.

Pe cine să arăt cu degețelul? Tare-mi mai place s-o fac. Pe dumneata, netotule, pe dumneata, nepotule! Ai putea să mai scrii o sumedenie de cărți, dacă ai avea însemnările vărului meu Walter Felsenburg, între timp poate că-i știi numele, dacă da, atunci de la mine, căci altfel nu-l știe nimeni – dar dacă nu l-ai reținut, nu face nimic, mă-nțelegi, înțelege-mă bine sau deloc! Pe văru-meu scump l-am pus în legătură cu omul greșit, pe cine interesează. Oriîncotro te uiți: Criminali. Nu trebuie decât să râcâi pe jos, și pe dată va chicoti careva, pe care nu-l vezi, de parcă l-ai fi gădilat. Pe nimeni nu interesează asta, o știu, am o înclinație sadică, scriu toate astea cu o mare voluptate, le scriu pentru niciunul, pentru nimeni, pentru nimic, le scriu în apă, în aerul în care se simte ceva, în atmosfera apăsătoare care domnește aici, dar trebuie să am grijă să nu cad eu însămi în groapa gata săpată. Pe de altă parte, m-a costat atâta efort s-o sap, că nu-mi vine să las pe-un altul să se bucure de ea. Trebuie să distrug renumele cuiva, în această privință sunt neobosită, mai întâi îl fac să-și audă vorbe, dar nu mă opresc, iar când în cele din urmă îi trag una în numele tatălui, să nu-mi ziceți pe nume dacă veți mai auzi vreodată de... cum îi zice... zi-i pe nume! – acolo rămâne-i-ar numele! Ce se mai aude? Pesemne că nu se referă la mine, dar uite: Cică să nu dau pe dinafară din mine,